

הלוקה בהמה פרק שלישי בכורות

עין משפט נר מצוה

ב.

א מיי פ"ד מהלכות
בצורות הלכה י טושיע
י"ד סתם שמו סעף ז:

שיטה מקובצת

אל לו לישמעאל טעית וחבת
לר' נמחק: ט אלא אמרו
סימן: ז ואני איני אומר כן:
ז לטבריה כגון שטינפה:
ט מהיד ליבא בטנוף:
ו מכתב להלן חלוקה:
ז חבתות אית ליה דועירא:
ח דלא נקט שטינפה
בת שטינפה אית ליה דועירא
ואדרבי ישמעאל: ט חדישים
שלמים ימי: ז הריזין והריזין
בגיטות: י לטוהר דברבי:
יב לפעמים דבהמה גריד:
יג חבת קא נמחק: יד כבוד
שיתן לכהן דיבא חוקה
דעדיפא:
טו להחבר הס"ד וחבתו
טז מתעברות נמחק:
טז למבחן מטעם רוב
ומיהו: יז למיבר דלקולא
לא: יח שלא לתנו לכהן:
יט דיבא רוב דמתעברות
על פעמים דבהמה גריד:
כ לא אסר
מדאורייתא: כג דאפשר
לברוק אפשר: כד שיש
מקום חבת שום נמחק:
כה מדאורייתא מדמתהר גבי
חביה בחוקת אסור עומדת
חז תינוק ועוד דרצה להתייר:
חג מקולקלין אלמא חייש
למטות מדאורייתא היבא
דיבא חוקה בחדה דבהמה
בחביה בחוקת אסור עומדת
ואם תאמר: כז ארשיאי
עבר שהכניסה במוך שלה
ועוד:

מחוררתא רבי ישמעאל כר"מ ס"ה דחייש למיעוטא. ומטעם
סמוך מיעוטא דאין מתעברות לחזקה דמחוקת של
ילדה ואיתרע ליה רובא אין לחוש צבור דלא הוא אלא פלגא
ופלגא כדאמר כר"פ בתרא דיצמות (דף קט). ושם הארכתי והא'
דמטריין כספק טומאה צפרק כסוי

הס (חולין דף פא.) היינו משום דליפנין
מסותה י"ל לטוהר צדנד שאין צו דעת
לישאל ולהכי קאמר התם אס אמרו
ספק טומאה לטוהר יאמרו ספק אסור
להימר: רבינא אמר אפילו תיבא
רבנן. תימה דלא משני הכי כר"פ
בתרא דיצמות (דף קט). ושם אמרנו
דלא תנשא ולא תמיצם עד שעת
שמה [מיעוברת] היא לרעה וי"ל דמשמש
לדס לא חשיב תלי במעשה כמו
שמיש דבהמה י"ל דפעמים דבהמה
צריך לרצוה כדאמר דבשוכר את
הפועלים (ב"ב דף קא.) מותר להכניס
מכחול צפופרת: ורבי יהושע
סבר חוששין צ"טנין. וא"ת הא י"ל קא
מסקינן לקמן דרבי יהושע לא חישב
למיעוטא כדדייק ממנו ד"תמה מלאה
ר' יהושע אומר אינה חוששת וא"כ
הכי חישב הכא למיעוטא דמטנפות
ועוד דכ"ל היא גוואל דהכא אפילו ר"מ
לא חישב כדאמר גריס פרק בתרא
דיצמות (דף קט): דהיכא דליכא רובא
וחוקה הו' המיעוט מיעוט למיעוט
והכא איכא רובא דאין מטנפות וחוקה
שהיא צמזקת שלא ילדה וי"ל דמ"מ
לא הו' ודאי צבור י"ל שניתן לכהן
דליכא חוקת ממונה דעדיפא והמוניא
מתצדירי עליו הרציה ואפילו לרד דלזיל
צממונה אחר הרוב דהיה דהמוכר
שור למצדירי ונמלא נגחן (צ"ב דף נה.)
היינו משום דאמר קיס לי צנפסאי
שאני מן הרוב א"י יש לחלק בין ממון
שאין לו מוצעין לממון שיש לו מוצעין
ומיהו היא קלת תימה דלענין ללקות
צגזיה ועבודה ולענין ליקרב למוצח
חשיב ודאי צבור דלולין צמר רובא
וחוקה ולענין נמינות לכהן ישב ספק
ונראה לתרץ לכהי חיישין למיעוט
דמטנפות משום דרוב צממות
מתעברות כשנגיעות לזמן שאריות
להתערב י"ל צו (מתעברות):

לְקוּלָא אַא חייש. ואפילו לכהן
ניתן כיון דקרב למוצח י"ל
ומיהו גבי חמורה קשה דהו' לן
להעמיד ממון ציד בעלים ולא ניזל
צמר רובא דאפילו רב מודה הכא דאין
הולכין צממון אחר הרוב כדפ' לעיל וי"ל דגור חמורה אטו בהמה טהורה: ואיבעית
דזהו צעיל למימר י"ל לקולא לא חייש משמע דהיינו לר' ישמעאל צבל לר"מ כ"מ חייש ומכ"מ אין
לדקדק מכתב דהא דר"מ חייש למיעוטא היינו מדאורייתא מדחייש הכא אפילו להקל
דהיינו י"ל שלא י"ל נתנו לכהן דלא אולין צממון אחר הרוב א"י משום דליכא רוב י"ל
מתעברות כשנגיעות לזמן הראיות להתערב שמסייע למיעוט וצפ' אין מעמידין (ע"ז דף
ל:.) גבי צגזית צית אונקיי אחר דר"מ חייש למיעוטא וגור רובא אטו מיעוטא
ולא גור שאר מקומות אטו אותו מקום משמע דצממותו מקום נמי י"ל לאו מדאורייתא
אלא מדרבנן מטעם גזירה אטו מיעוטא וצפ"ק דחולין (דף יב.)
נמי דפריך לר"מ פסקא וקדשים מאי איכא למימר דשרא רחמנא ולא קאלמר צמר תאוה
מאי איכא למימר דשרא רחמנא משמע דמדרבנן חייש למיעוטא ואפילו גור צבצר
תאוה צפסקא וקדשים לא גזר דלא אפשר ואף על פי שלא יכלו להעמיד שם
גזירתם העמידה היכא דאפשר הי"ג דלאורייתא היכא דאפשר י"ל אפשר
היכא דלא אפשר לצדוק לא אפשר דאס איתא דצדאורייתא אין חילוק בין אפשר
ללא אפשר לא היה לחכמים לחוש ולגזור היכא דאפשר כיון שראו י"ל שום
מקום שלא חשו כגון היכא דלא אפשר ומיהו היכא דחזקה מסייעת למיעוט
נראה דחייש ר"מ למיעוט מדאורייתא י"ל שום מקום שלא חשו כגון היכא דלא אפשר
ומיהו היכא דחזקה מסייעת למיעוט נראה שחיות חרש שוטה וקטן י"ל דאף
על גב דאין רוב מעשהין מקולקלין י"ל וא"ת דצפרק הוזה (ב"ב דף קא נה.)
גבי חמשה חומשין הן משמע דמאי הו' מדרבנן אפילו לר"מ דקאלמר עשו
חילוק לצדריהם ולמה אינו טבל לאורייתא דסמוך מיעוט דאין מעשרים לחוקת
טבל וי"ל דאין זה חוקה דלמלא כרבי אושעיא י"ל עצדה שהכניסה צמון (צרכות דף
לג.) ועוד דאין להחזיק שום אדם צרעה צבציל מיעוט שאין מעשרין: ח

רובא דהו' צמעה. כגון עיבור בהמה דתלי בהרצעה ואיכא למימש
שמה לא עלה עליה זכר הילכך ספק: ואני איני אומר כן. איני מולך
עליך בלשון שמועתי אלא בלשון אחר. ולקמן מפרש מאי איכא צין
סבריה לגמריה: צמאי קמפלגי ר' ישמעאל. וגמריה דר' יהושע דקמני
אבל אמרו: יו צמיון פוטור פליגי.

דרכי ישמעאל דמשי ליה ודאי צבור
סבר דאי נמי טניף צמון שנתה לא
מיפטר: לחומר. כגון גזי רישא
דשמעאל דאי הו' אולין צמר רובא
הו' משוינ ליה פשוט ודאי י"ל (דהא)
מכאן ו אולין י"ל (הו' הילכך חייש
למיעוט לחומר ודאי ליה ספק אבל
הכא אי חייש למיעוט קולא הו' דאפילו
צת שנתה משי ליה ספק: גמריה.
אבל אמרו י"ל (אית ליה דועירי):
סבריה. ואני אומר כן כו':
דעיון ו צמוף ששה. שרצונה
שהתחילה לטנף צמחלת חדש שציעי:
אין טניוף פחות מל' יום. דאינה
מקבלת זכר עד ל' יום: גמריה.
דלא י"ל דעיון שטינפה צת ששה אדר'
ישמעאל פליגי דאמר צת שנתה ודאי
לכהן וקא"ל אינה אפילו ילדה צמון
שנתה ספק דלמלא טניף צמון ג'
חדשים או ד' משנולה וזמיה וילדה
צמון שנתה והיכא דחזין דלא טניף
עד סוף ששה וטינפה צמוף ששה
כדאמר רבי יהושע צבצריה הו'א
צבור מעליה הו' דהו' טניוף לאו
טניוף גמור הו' דאס טניוף היה לא
הו' ילדה צמון שנתה עד יום אחד
צשנה שניה דטניוף הו' כל חדש שציעי
כועירי ו' חדשים ע' ימי העיבור הו'
כלתה שנתה ולא תלד עד למחר דכל
חדשי עיבור צעין שלמים ואחר כך
יולדת למחר כדאמרין צמסכת נדה
(נה:.) ויתן ה' לה הריון י"ל צגיימט'
רע"א וכו' חדשים של ל' יום הו' ר"ע
ימים וציוס רע"א כצז קרא דיוולדת:
לצבריה. ואף על גב דחוינא דלא
טניף עד סוף ששה ימיו ספקא
הו' דלית ליה דועירי:
לגמריה

וילדת בתוך שנתה ואני איני אומר כן. איני מולך
תוך שנתה רחל שטינפה בת שנתה יולדת בתוך שנים מאי איכא בין גמריה
לסבריה י"ל שטינפה בסוף ששה ויכא בינייהו דועירי דאמר זעירי י"ל אין
טניוף פחות משלשים יום לגמריה אית ליה דועירי לסבריה לית ליה דועירי
ואיבעית אימא דכולי עלמא אית להו דועירי והכא ביולדת למקוטעין קמפלגי
לגמריה
הולכין צממון אחר הרוב כדפ' לעיל וי"ל דגור חמורה אטו בהמה טהורה: ואיבעית
דזהו צעיל למימר י"ל לקולא לא חייש משמע דהיינו לר' ישמעאל צבל לר"מ כ"מ חייש ומכ"מ אין
לדקדק מכתב דהא דר"מ חייש למיעוטא היינו מדאורייתא מדחייש הכא אפילו להקל
דהיינו י"ל שלא י"ל נתנו לכהן דלא אולין צממון אחר הרוב א"י משום דליכא רוב י"ל
מתעברות כשנגיעות לזמן הראיות להתערב שמסייע למיעוט וצפ' אין מעמידין (ע"ז דף
ל:.) גבי צגזית צית אונקיי אחר דר"מ חייש למיעוטא וגור רובא אטו מיעוטא
ולא גור שאר מקומות אטו אותו מקום משמע דצממותו מקום נמי י"ל לאו מדאורייתא
אלא מדרבנן מטעם גזירה אטו מיעוטא וצפ"ק דחולין (דף יב.)
נמי דפריך לר"מ פסקא וקדשים מאי איכא למימר דשרא רחמנא ולא קאלמר צמר תאוה
מאי איכא למימר דשרא רחמנא משמע דמדרבנן חייש למיעוטא ואפילו גור צבצר
תאוה צפסקא וקדשים לא גזר דלא אפשר ואף על פי שלא יכלו להעמיד שם
גזירתם העמידה היכא דאפשר הי"ג דלאורייתא היכא דאפשר י"ל אפשר
היכא דלא אפשר לצדוק לא אפשר דאס איתא דצדאורייתא אין חילוק בין אפשר
ללא אפשר לא היה לחכמים לחוש ולגזור היכא דאפשר כיון שראו י"ל שום
מקום שלא חשו כגון היכא דלא אפשר ומיהו היכא דחזקה מסייעת למיעוט
נראה דחייש ר"מ למיעוט מדאורייתא י"ל שום מקום שלא חשו כגון היכא דלא אפשר
ומיהו היכא דחזקה מסייעת למיעוט נראה שחיות חרש שוטה וקטן י"ל דאף
על גב דאין רוב מעשהין מקולקלין י"ל וא"ת דצפרק הוזה (ב"ב דף קא נה.)
גבי חמשה חומשין הן משמע דמאי הו' מדרבנן אפילו לר"מ דקאלמר עשו
חילוק לצדריהם ולמה אינו טבל לאורייתא דסמוך מיעוט דאין מעשרים לחוקת
טבל וי"ל דאין זה חוקה דלמלא כרבי אושעיא י"ל עצדה שהכניסה צמון (צרכות דף
לג.) ועוד דאין להחזיק שום אדם צרעה צבציל מיעוט שאין מעשרין: ח

א) אכל אמרו סתם כ"ק.
ב) ל' דעיון. ג) לקמן נא.
ד) צ"ק מ"ו, ה) צ"ק מ"ז.
ו) צ"ל טניף. ז) היכא דלא
ח) צמון ששה ש"ק.
ט) נותן ד', י) טעמה של
ימין כהן כ"ק. יא) מדמתר
יב) ע"ר ר"ח, יג) ע"ש
גמלה וצ"ע.

הגהות הב"ח

(ג) ו' ואני איני אומר כן:

רבינו גרשום

אלא מחוררתא כו'. ברובא
דלא תלי במעשה. כגון טריס
ואיילונית דמזעמן הו' הכי:
אבל רובא דחלי במעשה.
באחר לא אולי בחר רובא
אלא חיישי למיעוט מאי
מעשה בשמא אס עלה עליה
זכר א' לא: כפרה. דבת
שלש ודאי לכהן: עד כאן
דבר ר' ישמעאל. היינו
כמו דברי ר' ישמעאל: עו
שטינפה בת ששה. חדישים
יולדת בתוך שנה דטניוף
הו' כחדש שביעי ומתעברת
לסוף שביעי וטענתו [ה']
חדשים ויולדת לסוף שנה
וטניוף פוטור מבכורה: אני
לא באתי לירי מדה זו.
דאיני יודע אם מטנפת בסוף
ששה א' לא: אלא כל
שרדוע כו' ואם ספק ר'
עקיבא חמירי שהיא נוהגת
ספק ככל אפילו בת שנתה:
ר' ישמעאל סבר טניוף
אינו פוטור. ומשום הי'
דאי לכהן דלא יורה עדיין
אפילו אם טינפה קודם לא
נפטר: כן. ר' ישמעאל
סבר [אין חוששין לטיניון].
כיון דלא חזינא אין חוששין
לטיניוף והוא דבתוך שנה
ילדה דתתי לא עברה:
והאמר רבא מחוררתא [ר']
לחומר. לחייבה בכורה
דמינות בהמה אין יולדת
בתוך שנתה והן כן
אימרי לא ילדה ומחייבה
בכורה. אבל הכא אם
חייש למיעוט דטנפו היינו
קולא ופטור מן הבכורה:
ואני אין אומר כן.
מפרש הברייתא כגון אמר
מר: מאי איכא בין גמריה
לסבריה. אלא אמרו היינו
גמריה מה שלמד מרבי.
סבריה היינו ואני איני אומר
כן. ולדברי שניהם משמע
דטנפו פוטור: כגון שטינפה
בסוף ששה. חדישים שנוולדה
כשמתחיל חדש השביעי:
ואיכא בינייהו דועירי דאמר.
דטניוף ל' יום הו': לגמריה.
שלא נאמר בה יולדת
בתוך שנתה משמע שיה
ראשון בתחלת שנה שיה
יולדת: אית ליה דועירי.
דל' יום שלמים מטנפת
ומתעברת ה' חדישים שלמים
(שבו) שהו עובר בהמה
דקה נמצא יולדת יום
אחד בשנה שניה: לסבריה
דאמר. יולדת בתוך שנתה